No. 2442 Zaterdag 8 November 1930. 47ste Jaargang

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— bij vooruitbetaling.

Bureau van dit blad: Pastorie Otrabanda, Tel. 507
Administratie: St. Thomas-college.
DRUKKER. R. L. BOGAERS.

Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50 voor elken regel meer 10 cts.

Toenemende Verwording.

Een goed jaar geleden, heeft de schrijver van het „Curaçaosche leven" in de kolommen van dit blad eenige gegevens verstrekt over de zedelooze toestanden, die hier op Curaçao heerschten, vooral in het Pundacomplex. In het moederland trokken deze artikelen meer de aandacht, dan in ons eigen gebiedsdeel.

De moordhistories der laatste weken echter, hebben onze aandacht nog weer eens gevestigd, op de diep-treurige toestanden, die hier nog steeds, haast zonder rem, kunnen voortwoekeren. Drankmisbruik en prostitutie nemen onrustbarende verhoudingen aan en steeds brutaler grijpt de verwildering der zeden om ons heen.

Vooral na den 8en Juni 1929 is het kwaad verergerd. De militaire politie moest nadien, haast uitsluitend gebruikt worden voor de verdediging van het eiland. En bij informatie ter bevoegder plaatse, bleek dan ook, dat de ongure elementen uit het moreele leven, wel degelijk geprofiteerd hadden van de gunstige gelegenheid, die er na de „noche triste" geschapen was.

Ook van het huidige bestuur kregen we veeal den indruk, dat de zorg voor de verdediging van het eiland en een voorkomen van de ongeregeldheden van den 8en Juni, een handicap was voor het zorgvol waken voor de openbare zeden. Maar gelukkig werd in September aan de Koloniale Raad een verordening voorgelegd, waarbij voor toelating van vreemdelingen, ook als eisch gesteld zal worden, een bewijs van zedelijkheid, zulks zooals de memorie van toelichting zegt ter „wering van prostituee's, handelaars in pornografische „geschriften en dergelijke, souteneurs, „handelaars in vrouwen en meisjes „enz. tegen velen welker personen „dikwijls niet genoeg bewijs is, om „tot een strafvervolging over te gaan, „doch waartegen dan wel voldoende „vermoedens bestaan, die het gewenscht doen zijn, dat zij van het „grondgebied verwijderd worden."

Moge deze maatregel en de strenge handhaving daarvan, krachtig medehelpen om gezondere moreele toestanden te scheppen in onze Curaçaosche samenleving.

Maar ook nog andere factoren werken mede tot de groote verwording. Noemen we slechts de grootere vrijheid, welke ook vrouwen en meisjes tegenwoordig genieten, mede door meer moderne opvattingen, welke de ouders huldigen. Verder ook de verslapping van den gezinsband, waardoor het karakter van het huisgezin verloren gaat, en verandert in een samenwoning van op zichzelf staande individuën, die elk voor zich hun genietingen zoeken buiten de huiselijke omgeving.

En die genietingen worden dan gezocht in gelegenheden van vermaak, welk vermaak dan evenwel veelal van sexueelen en erotischen aard is, en dat niet voldoet aan een beschavings- en geluk bevorderende behoefte, integendeel het wekt de behoefte op, en — laat die onbevredigd.

Is het gebrek aan familieband een der oorzaken van het bezoeken dier gelegenheden, wederkeerig verzwakt dit veelvuldig bezoek, wat er nog aan het gezinsleven over is. Het verslapt de zedelijke kracht en veroorzaakt de daarmede gepaard gaande gevolgen, als toenemende nervositeit, vermindering van verantwoordelijkheidsgevoel enz., terwijl de door het geregeld laat opblijven veroorzaakte vermoeienis, de menschen minder geschikt maakt voor hun werk. Zoowel door jeudige personen als door volwassenen, wordt tengevolge van het bezoek dezer gelegenheden, een overdreven zorg besteed aan kleeding en het is dikwijls een groote vraag, of de uitgaven daarvoor op een eerlijke manier verkregen zijn.

Werkelijk onzettend zijn de histories, die we in de laatste maanden te hooren kregen van de verwording van ons leven; histories ook van kinderen, waarvan de ouders onkundig waren, omdat ze avond aan avond niet wisten, waar en met wie hun kinderen verkeerden.

Curacao is slecht, antwoordt men dan.

En zeker, wanneer men weet, hoe personen met een hoogstaand verleden elders, hier geheel verworden zijn, dan is dit voor een gedeelte een aanklacht tegen het land; evenals het weten van hoever de prostituee's komen, om hier een emplooi te vinden een aanklacht is tegen hen, die het in de hand hebben, beruchte personen te weren.

Maar, zoolang ook van hun kant, de ouders niet beter waken over hunne kinderen, en de gezinsband zoo los is, dat de gehuwden zich alle vrijheid meenen te mogen veroorloven, zoolang zullen we hier nog de droeve ondervinding hebben van de waarheid van het Latijnsche spreekwoord;

Quid leges, sine moribus.

Wat baten wetten zonder goede zeden.

Barbertje moet hangen.

Kapitein Borren, de onfortuinlijke commandant der troepen op Curaçao bij de verrassing van Willemstad, is, naar men weet, door het Hoog Militair Gerechtshof tot één dag gevangenisstraf veroordeeld; het openbaar ministerie had vijf dagen geëischt.

Men is geneigd, zegt het „Huisgezin" terecht, dit te weinig te vinden.

Hierbij moet in aanmerking worden genomen, dat het gedrag van den kapitein tijdens en na den overval buiten beschouwing is gelaten, daar dit gedrag niet aan het Hof was onderworpen.

Enkel — maar dit is nog veel — wordt de overval aan kapitein Borren's schuld geweten, daar deze militaire commandant te kort is geschoten in waakzaamheid en daardoor den overval als het ware heeft „uitgelokt".

Voor dit verzuim een hoogst ernstig tekort — lijkt één dag gevangenisstraf uiterst gering.

Het Hof voert dan ook als verzachtende omstandigheid aan, niet alleen dat de kapitein als politiechef groote werkzaamheid heeft aan den dag gelegd, maar vooral dat de regeering zelf in verzuim is gebleven.

Het „Huisgezin" zegt nu:

Meer dan de kapitein wordt de — vorige — regeering door het vonnis van het Hof getroffen.

Zóó ernstig getroffen, dat daarnaast de enkele dag gevangenisstraf, aan den kapitein opgelegd, een onbillijkheid schijnt en men vertrouwen mag dat hem gratie zal worden geschonken.

Er is voor het rechtsgevoel onevenredigheid tusschen het vrijblijven van regeeringspersonen, al zijn zij moreel getroffen, en den ondergeschikte, die zooals de volksmond het uitdrukt, de kast ingaat, al is het maar voor één dag.

In de liberale pers, die nog altijd niet over het eervol ontslag van gouverneur Fruytier heen kan en rancune is blijven vragen over de poging des ministers om den gewezen landvoogd bij de arbeidsinspectie te herplaatsen, wordt opnieuw de heer Fruytier op het zondaarsbankje gebracht.

Waarom toch?

Allen zijn het er over eens geweest, dat de gouverneur op zijn post niet kon worden gehandhaafd; — ook om internationale redenen ging dat niet.

Maar men blijft het hem kwalijk nemen, dat hij na de gevangenneming van kapitein Borren, geen verzet heeft pogen te organiseeren, dat hij zich desnoods niet heeft laten doodschieten en de weerlooze bevolking — een bevolking althans, die in al haar geledingen van hoog tot laag niets heeft ondernomen — niet aan brandstichting en plundering en erger heeft blootgesteld.

Nu verwijt men hem ook, dat hij als „opperbevelhebber", indien de troepencommandant te kort schoot, niet waakzaam is geweest en dus den overval niet heeft voorkomen.

Maar men verliest uit het oog, dat de heer Fruytier pas een blauwen Maandag op Curaçao was en als niet-militair niet aanstonds zag wat achteraf voor de deskundigen achter de de schrijftafel helder als glas is.

Het jammere van heel de zaak is, dat men van dezen aangelegenheid, die een zuiver nationale behoorde te zijn, een partijkwestie heeft gemaakt en blijft maken.

Kon men niet met meer vrucht hierin overeenstemmen, dat het gebeurde, hoe betreurenswaardig ook, moet worden vergeten, en zoo noodig vergeven, en dat niets mag overblijven dan de eenparige wensch, dat al het noodige worde gedaan om een herhaling van het gebeurde onmogelijk te maken?

Curaçao in het Parlement.

DE ZAAK-BORREN.

Oud-gouverneur Fruytier en de regeering.

Het Tweede-Kamerlid Dh Vos heeft aan de ministers van Justitie en van Koloniën de volgende vragen gesteld:

Is de aanklacht tegen kapitein Borren door de regeering gelast? Zoo ja, waarom is dan met dezen officier niet tevens zijn chef, oud-gouverneur Fruytier, aangeklaagd?

Is het juist, dat Dh. Fruytier bij het vooronderzoek oorspronkelijk weigerde om op bepaalde vragen te antwoorden, daar hij daarover eerst ruggespraak met de regeering moest houden?

Was het de regeering bekend, dat deze oud-ambtenaar voornemens was, deze houding aan te nemen, en heeft de regeering daaraan haar goedkeuring gehecht?

ASYL IN CURAÇAO.

Voor uitgewekenen uit Venezuela.

De Minister van Koloniën heeft een nader antwoord gegeven op de vragen van het Tweede Kamerlid Dh. IJzerman betreffende wijziging van de tot voor eenige jaren gevolgde gedragslijn tegenover de om politieke redenen uitgewekenen uit Venezuela, wien in Curaçao asyl wordt verleend.

Bevestigd wordt de vraag: Is het waar, dat tot voor eenige jaren in Curaçao aan de om politieke redenen uit Venezuela uitgewekenen asyl werd verleend, zoolang niet bleek, dat hiervan misbruik werd gemaakt tot 't smeden van samenzweringen tegen de Venezolaansche regeering, en dat, wanneer dit laatste bleek het geval te zijn, den uitgewekenen werd medegedeeld, dat, en om welke redenen, op hun verder verblijf te Curaçao geen prijs

Het St. Elisabeth's-Gasthuis op Curaçao.

1855 -- 3 December -- 1930.

IV.

In al die jaren van zijn bestaan heeft het Gasthuis meegeleefd en meegeleden met het leed en lijden der bevolking. Dat geschiedde b.v. niet alléén bij de pokkenepidemie van 1862.

Dat geschiedde ook bij de groote orkaan van 23 September 1877.

Dat geschiedde bij alle latere geïsoleerde gevallen van pokken, waarbij het Gasthuis altijd twee zusters afstond ter verpleging der lijders in de barakken der quarantainegebouwen.

Dat geschiedde eveneens bij de eerste typhus-epidemie op het einde van 1898, die zich later gelukkig niet meer herhaald heeft. Ook later bij de eerste influenza-epidemie in 1895, waarbij ook het Gasthuis zijn offers bracht door den dood van drie zusters.

Vooral bij het uitbreken van de Spaansche Griep in November 1918 bereikten de prestaties van de zusters van het St. Elisabeth's Gasthuis wel haar hoogtepunt. Het Gasthuis was overvol, volgepropt met grieplijders. In de zalen stonden de bedden twee aan twee tegen elkander geschoven, om plaats te winnen. Ook in de gangen stonden de bedden in een lange rij tegen elkander. Zelfs moesten zieken op den grond worden neergelegd bij gebrek aan bedden. Als men daarbij weet, dat er in die maand ook 18 zusters, door de griep aangetast, doodziek te bed lagen, onmachtig om eenige hulp te bieden, dan kan men zich misschien eenigermate een voorstelling vormen, onder welken hoogen druk van inspanning, in welk een droefgeestige stemming de weinige overige zusters het overmatige werk moesten verrichten, terwijl het aantal sterfgevallen onder de patiënten die maand het driedubbele bedroeg van normale tijden. Het schitterend onvolprezen werk, wat door Dr. N. Waterman, de eerste leider van den nieuw georganiseerde geneeskundigen en bacteriologischen dienst, hier op het eiland en vooral hier in het Gasthuis in die dagen verricht heeft, is nog niet vergeten.

— Ook van de gele koorts, de meest gevaarlijke en verraderlijke van alle tropische besmettelijke ziekten heeft het Gasthuis in den loop der eerste 50 jaren ruim zijn deel gehad. Voor zoover wij nog hebben kunnen nagaan, zijn in die tijd 7 à 8 zusters aan die ziekte bezweken, terwijl ongeveer hetzelfde aantal door die ziekte werd aangetast, doch die gelukkig weer herstelden.

Op zich zelf lijkt dat getal niet zoo buitengewoon groot. Doch wat deze ziekte zoo gevreesd maakte, was door het snelle verloop, doordat men toen nog absoluut machteloos stond om de verspreiding dezer ziekte tegen te gaan, dodat altijd nog jonge zusters werden getroffen, die sedert pas enkele maanden in de kolonie waren aangekomen, om het beperkte getal werkkrachten aan te vullen.

Tegenwoordig nu de wetenschap heeft vastgesteld, dat de gele koorts alleen door de mug (muskiet) *Stegomyia fasciata* wordt overgebracht, kan men de verspreiding dezer ziekte zeer goed tegengaan.

De Amerikanen hebben Panama, Havana, Guyaquil, de drie voornaamste broeinesten in West-Indië, van waar deze ziekte meestal naar hier werd overgebracht, geheel schoongemaakt, zoodat reeds meer dan 20 jaar zich hier geen gevallen meer hebben voorgedaan en ook het gevaar voor gele koorts voor Curaçao als geweken kan beschouwd worden.

— Wij willen hier ook de groote orkaanramp in herinnering brengen, waardoor Curaçao op Zondag 23 September 1877 getroffen werd. Wij gaan hier stilzwijgend voorbij, wat op dien dag van angst en ontzetting door de bevolking speciaal van de stad, vooral van Pietermaai, is geleden. Wij bepalen ons hier uitsluitend tot het Gasthuis en de zusters.

De lezer herinnert zich, dat sedert 1857 door Gouverneur van Lansberge de zorg en verpleging over de krankzinnigen en melaatschen op het Rif eveneens aan de Zusters was opgedragen. In 1870 echter waren deze twee categorieën van verpleegden geheel van elkander gescheiden. Er was door het Gouvernement een nieuw gesticht, uitsluitend bestemd voor krankzinnigen, opgericht op het terrein *Monte Cristo*, eveneens aan het Rifwater gelegen op een paar minuten afstand ten Westen van het Gasthuis. Ook dit gesticht was aan de Zusters toevertrouwd. Dit was dus reeds het derde gesticht waarmee zij belast waren. Alleen de melaatschen dus waren in het huis op het Rif achtergebleven onder de zorg van 4 Zusters.

De orkaan, die in den nacht Bonaire en in den vroegen morgenstond Klein-Curaçao gepasseerd was, bereikte de stad tusschen 7 en 9 uur. Met elk oogenblik nam de kracht van den wind toe. Steeds hooger en hooger stegen de golven, zoodat ten laatste het Rif geheel overstroomd was en één geheel, een woeste watermassa vormde met de zee en het Rifwater. Daar was geen mogelijkheid meer voor de melaatschen en voor de zusters om vandaar weg te vluchten en zich in veiligheid te stellen. Evenmin eenige kans om van het Gasthuis uit die plaats te bereiken om hulp te bieden.

Het geweld van den wind en der golven was zoo groot, dat de vier Zusters niet eens meer van hun woning naar het huis der melaatschen konden oversteken. Dit huis bood grooter veiligheid, omdat het van de zeezijde door een zwaren muur versterkt en beschermd was. De zusters dachten zich dus het veiligst in de kapel, in voortdurend gebed voor het Altaar neergeknield, toen opeens en de kapel en het woonhuis der zusters door een geweldige vloedgolf werd neergebeukt en verzwolgen. Drie der zusters kwamen daarbij in de golven om. De vierde, Zuster Tecla, had zich op wonderbare wijze weten te redden met een krankzinnige dame, die op verzoek der familie op het Rif was achtergebleven. Den geheelen dag bracht zij, met deze dame in haar armen gekneld door, achter een stuk muur, terwijl de woedende zee voortdurend daar overheen spoelde. Al de melaatschen bleven behouden. Eerst 's avonds ten zes uur, toen de zee bedaard was, konden de melaatschen met Zr. Tecla en die dame van het Rif worden weggehaald. Den geheelen dag hadden zij zonder eten of drinken, met verscheurde kleeren, doornat, in doodsangst te midden der woedende elementen doorgebracht. Op dienzelfden dag 23 September viert de Katholieke Kerk het feest van de H. Tecla, Maagd en Martelares en de zuster dankte haar H. Patrones, dat zij haar op haar feestdag op zulk een wonderbare wijze gered had.

Twee dagen lang werden de melaatschen in het Gasthuis liefderijk opgenomen en verzorgd. Daarna werden zij tijdelijk naar het krankzinnigengesticht op *Monte-Cristo* overgebracht. Eerst in Februari 1882 kwam in deze toestand afdoende verbetering, toen een afzonderlijk melaatschenhuis werd geopend op *Zaquitó*, eveneens aan het Rifwater, ten Zuiden van *Plantersrust* gelegen. Ook van dit huis is de zorg sindsdien door het Gouvernement aan de zusters toevertrouwd.

Ook het Gasthuis zelf had bij den orkaan zeer veel schade geleden. Al de muren tot afsluiting van het Rifwater waren omvergewaaid en ook andere muren van gebouwen waren danig gescheurd en verzakt, zoodat men daarna nog vier maanden gewerkt heeft om die muren af te breken en weder op te bouwen en alle geleden schade te herstellen.

* * *

Na den dood van den stichter Mgr. F. KIECKENS op 8 Dec. 1893 kwam Pastoor C. BLOMMERDE als President van het Bestuur en Rector van het Gasthuis zijn plaats innemen.

Het is een feit, dat in deze periode het aantal zieken in het Gasthuis op wondersnelle wijze toenam. Toch moet men hierin geen bewijs zien, dat de algemeene gezondheidstoestand van ons eiland zoo snel achteruitging. Veeleer herkennen wij hierin den invloed van Pastoor Blommerde, die door zijn groote populariteit de toenmalige hardnekkige vóóroordeelen tegen de hospitaalverpleging bij de arme bevolking wist te overwinnen. Terwijl tot 1893 het aantal zieken per jaar gemiddeld niet meer dan 200 bedroeg, nam het onder Pastoor Blommerde telken jaar toe en steeg van 200 tot 300, van 300 tot 400 en

werd gesteld, en hun verzocht werd per eerste gelegenheid Curaçao te verlaten?

De gedurende de laatste jaren jegens die uitgewekenen gevolgde gedragslijn is geheel dezelfde als die, welke vóór dien in acht werd genomen, met dien verstande nochtans dat, ingeval de uitwijking naar Curaçao verband houdt met eenig gepleegd misdrijf, dan wel het gevolg is van actief verzet of van samenspanning tegen het door de Nederlandsche regeering erkend bewind in Venezuela, de betrokkene niet in Curaçao wordt toegelaten, maar aldaar slechts de gelegenheid verkrijgt om naar het land zijner keuze door te reizen.

De voorstelling van zaken, gegeven in den vanwege een Venezolaansche vereeniging aan den gouverneur van Curaçao gerichten brief, hierop neerkomende, dat ten aanzien van de onderscheidenlijk uitgeweken Venezolanen gebroeders Carnevali en Urbina door de autoriteiten in gemeld gewest onnoodig streng zou zijn opgetreden, strookt niet met de werkelijkheid. Luidens de ambtsberichten ten deze zijn eerstgenoemde personen zelfs in die mate tegemoetkomend behandeld, dat zij ter zake hun erkentelijkheid aan voormelde autoriteiten kenbaar hebben gemaakt. Ten opzichte van Urbina, aan wien reeds eerder en lang vóór 1928, het verblijf in Curaçao was ontzegd, omdat hij van het asylrecht misbruik had gemaakt ten einde samenzwering tegen de Venezolaansche regeering op touw te zetten, was het noodig, bijzondere veiligheidsmaatregelen te treffen, toen hij in gemeld jaar met een aantal volgelingen, na het mislukken van een poging tot opstand van Venezuela naar Aruba gevlucht zijnde, van daar naar Curaçao moest worden overgebracht.

De vestiging van het bedrijf der Curaçaosche Petroleum Industrie Mij met haar duizende van Venezolaansche arbeiders, waaronder vele om politieke redenen uitgewekenen, wien niet het minste in den weg wordt gelegd zoolang zij zich van politiek met betrekking tot Venezuela onthouden heeft alleen dit als gevolg gehad, dat personen, als de hiervoor met name genoemde, uitgenoodigd worden, het gewest te verlaten, aangezien hun aanwezigheid aldaar op zichzelf, ook al zouden zij zich van alle actie onthouden, reeds aanleiding zou kunnen geven tot verstoring van orde en rust.

De revolutiekoorts in de Latijnsche Republieken.

De revolutiekoorts woedt als een besmettelijke ziekte, reeds eenige maanden lang in de Staten van Zuid-Amerika. En nu de berichten ons bereiken van het einde der Revolutie in Brazilië komen er geruchten weer van een nieuwe revolutie in Venezuela.

Bij alle omwentelingen van dit jaar is een president der republiek en zijn Politiek de inzet van den strijd geweest. Zoowel in Bolivia als in Peru, Argentinië en Brazilië is het dictatoriaal optreden der presidenten de voornaamste oorzaak der uitbarstende outevredenheid geweest, al speelt de moeilijke tijd voor het economisch leven, de depressie-periode voor koffie en caoutchouc, een zekere rol.

De ontevredenheid in Brazilië dateert overigens van vóór Maart. De liberalen uit de staten Minas-Geraes, Parahyba en Rio Grande do Sul waren verklaarde tegenstanders van president Washington Luiz, en toen deze met alle middelen de verkiezing van den president van Sao Paulo, dr. Julio Prestes de Albuquerque, tot zijn opvolger bevorderen ging, steeg de ontevredenheid meer en meer.

Bloedige botsingen tegen aanhangers van den regeeringscandidaat en van dien der oppositie hadden tijdens de verkiezingscampagne allerwege plaats. Reeds toen verklaarden redenaars der oppositie, dat de democraten zich niet zouden neerleggen bij een eventueele verkiezing van den president van Sao Paulo.

Men herinnert zich den uitslag van de Maart-verkiezingen. De nationale candidaat, dr. Julio Prestes, werd met 1.091.197 stemmen tot president van Brazilië gekozen en de candidaat voor het vice-presidentschap, Vital Soares vereenigde nog een paar honderd stemmen méér op zijn naam. De oppositiecandidaat, de president van den liberalen staat Rio Grande do Sul Getulio Vargas, verkreeg daartegenover slechts 659.873 stemmen, de candidaat voor het vice-presidentschap, Joao Pessoa, president van den staat Parahyba' een iets kleiner aantal. Daar de verklezingen als zoodanig een volkomen regelmatig verloop hadden gehad, bestond er voor de Kamer en den Senaat geen enkele reden ze niet te ratificeeren. Evenwel, de oppositie bleek niet van zins zich bij den verkiezingsuitslag neer te leggen. Zij beschuldigde de regeering er van op ongeoorloofde wijze een verkiezing van de haar welgevallige candidaten te hebben bevorderd en zij zwoer, met alle middelen de ambtsaanvaarding van Julio Prestes — op 15 November a.s. — te verhinderen.

Een ongelukkig voorval, dat óók de regeering in Rio Janeiro hoogst onaangenaam is geweest, kwam nog olie in het reeds laaiende vuur werpen: de moord op Joao Pessoa, op 26 Juli l.l. te Recife gepleegd. Het hielp niet, dat de oppositie-leider een nationale begrafenis kreeg, evenmin dat het federale gouvernement een driedaagsche nationale rouw uitschreef — van dat oogenblik af gromde in Brazilië een, niet meer te onderdrukken revolutie. Onmiddellijk na den moord op Joao Pessoa braken in den staat Rio Grande del Norte troebelen uit. Het is waar, dat de regeering er vrij snel in slaagde die te onderdrukken, maar ieder begreep, dat de ontevredenheid er niet minder op werd. In Sao Paolo zelfs, burcht van het nationalisme, hadden relletjes plaats. Botsingen tusschen de politie en studenten kwamen herhaaldelijk voor en verscheidene dooden vielen, toen de politie de vergaderingen ter eere van Joao Pessoa verbood.

Dit alles was evenwel slechts voorspel van wat komen ging. Ommiddellijk na den moord op Pessoa waren de tegenstanders der regeering nog niet gereed om de groote revolutie te ontketenen; eerst begin October had de oppositie in Rio Grande do Sul, in Minas-Geraes en Parahyba de bevolking voldoende bewerkt om de groote poging te ondernemen.

En het slot der revolutie is, dat Getulio Vargas op 3 November het provisioneele presidentschap aanvaard heeft.

Van de vier geslaagde omwentelingen in Zuid-Amerika — Bolivia, Peru, Argentinie en Brazilie — en de twee niet-geslaagde — Chili en Ecuador- kan in het algemeen gezegd, dat de groote macht, die de betreffende constituties den presidenten verleenen, het noodlottige element gebleken is. In talrijke opzichten zijn de Zuid-Amerikaansche grondwetten democratisch genoeg; op dit ééne belangrijke punt, de gezagsfeer van den president, handhaven zij bepalingen, waarvan het groote gevaar thans wel duidelijk gebleken is. In tijden van beroering kan 't zijn nut hebben, dat alle macht in handen van één persoon wordt vereenigd; in normale omstandigheden, in jaren van voorspoed en vrede, levert dat stelsel het groote gevaar, dat willekeur en machtsmisbruik het strikte recht van zijn plaats verdringen. In alle republieken waarin thans een omwenteling aan een ongezonden toestand een einde heeft gemaakt, konden te dezer opzichte dezelfde verschijnselen geconstateerd worden. Er zijn maar weinig lieden, zelfs onder presidenten van republieken, die in staat zijn op den duur den last van een volstrekte macht te dragen, zonder tegenover een deel der bevolking onrechtvaardig te worden. Een hervorming van de president-positie in het meerendeel der Latijnsche republieken lijkt het aangewezen middel om troebelen, als het afgeloopen zomer in zoo rijke verscheidenheid heeft geleverd, in de toekomst te voorkomen. Dat Uruguay geen revolutie gekend heeft en ook wel niet zal kennen, ligt voor een goed deel aan het feit, dat de constitutie er in ieder opzicht democratisch is.

BERICHTEN

Goede reis.

De Eerw. Zuster Vicaria Lidu ina en de nieuw benoemde priorin van het St. Josefsconvent op St. Martin, Zuster Candida, die deze week van Aruba gekomen zijn, zullen Dinsdag 11 November met de Midas naar de Bovenwinden vertrekken.

Verbinding met de Bovenwinden.

Dinsdag a. s. zal de stoomverbinding met de Bovenwinden geopend worden. Het s. s. Midas vertrekt dien dag naar Bonaire en de Bovenwinden. Moge deze verbinding van groot voordeel zijn voor onze zustereilanden.

Toeristenschepen.

Naar aanleiding van ons bericht, de vorige week, over de toeristenschepen, die het komende seizoen ons eiland, zullen aandoen, deelt de Curaçao Trading Company ons mede, dat het s.s. Kungsholm, waarvan deze Maatschappij agent is, niet drie trips naar de West-Indies maken zal maar vijf, en het hier zal arriveeren op de volgende datums; 25 December 1930, 16 Januari 1931, 6 Februari 1931, 27 Februari 1931 en 30 Maart 1931.

Verder deelde de C. T. C. ons nog mede, dat het s. s. Volendam ook voor het eerst deze haven zal aandoen op 26 Febuari 1931 en het s. s. Statendam in de Caracasbaai op 8 Febuari en 7 Maart 1931.

Film van het Vrijwilligerscorps.

De Hr. David Capriles heeft eer van de gemaakte film, genomen bij de bestorming van de Fort Nassau. De beelden waren zeer scherp en duidelijk.

De vertooning, Vrijdagavond in het Bargebad, was dan ook een groot succes. Men heeft besloten van deze film in Holland een grootere te laten maken, en deze dan aan den Kapitein der Mariniers Ravelli aan te bieden.

---

bereikte zelfs het aantal 548. Daarmede evenredig moest ook het aantal zusters een groote uitbreiding ondergaan, zoodat in zes jaar tijds van 1893 tot 1899 tot 22 nieuwe zusters uit Holland het getal der aanwezige krachten kwamen versterken. Doch een nog veel grooter probleem van gebrek aan plaatsruimte moest daarbij worden opgelost, zoodat telkens weer nieuwe groote en kleine gebouwen moesten worden bijgebouwd, om aan dat dringend bezwaar tegemoet te komen.

In zoover dit alles een sprekend bewijs was, dat het liefdewerk der zusters steeds meer en meer gewaardeerd werd, kon men zich daarover verheugen, doch het had evenzeer zijn bedenkelijke en verontrustende zijde. Van lieverlede was door dat voortdurend veranderen en verplaatsen, afbreken en bijbouwen bij stukjes en beetjes van groote en kleine gebouwen, in den loop der tijden, een complex gebouwen en gebouwtjes ontstaan, zonder vast plan, zonder eenheid, zonder veel samenhang, waarin men door dat stelselloos bijbouwen zich ten laatste had vastgewerkt, terwijl het voortdurend toenemend getal zieken (in 1905 reeds tot 870 per jaar gestegen) steeds dringender om uitbreiding bleef eischen. Vooral ook met het oog op de toekomst kon alleen een meer radicale oplossing in dezen noodtoestand verbetering brengen.

Nog een geheel andere factor oefende zoo mogelijk nog meer pressie uit.

Ten gevolge van de toepassing der narcose, in verbinding met de latere ontdekkingen van Pasteur op het gebied der anti-septische wondbehandeling kon de chirurgie in de laatste decennia der vorige eeuw zulk een groote vlucht nemen.

En bij dien snellen vooruitgang der medische wetenschap moest zich noodzakelijkerwijze een algeheele omwenteling ook in de ziekenverpleging voltrekken, waarvan ook de tot nu toe gehuldigde opvattingen omtrent bouw en hygiënische inrichting der ziekenhuizen van zelf den terugslag ondervonden.

Als onmiddellijk gevolg van deze nieuwe theorieën zien we vooreerst een geheele wijziging in de opleiding der verpleegsters tot stand komen.

Naast roeping en liefde en toewijding en geest van zelfopoffering werd nu voortaan ook meer kennis en degelijke, goed geschoolde technische opleiding van de verpleegsters gevorderd. Zoo zien we verder, dat in Holland en overal elders in Europa en Amerika de groote modern ingerichte ziekenhuizen eerst van de laatste 25 jaren dagteekenen.

En Curaçao kwam bij dien wedloop niet achteraan hinken. Ons hospitaal werd den 19n November 1897 door den Apostolischen Vicaris Mgr. Ambr. van Baars onder de bescherming gesteld van de H. Elisabeth, de machtige Patrones van de werken van barmhartigheid en het droeg sinds dien dag den naam van het *St. Elisabeth's Gasthuis.*

Onder die veilige schutse ging ons Gasthuis niet alleen met zijn tijd mee, maar ook een nieuwe periode van nog grooteren bloei tegemoet.

Bij den dood van Pastoor C. Blommerde op 21 Juli 1903 werd Pastoor Jac. van Baars, O. P. met het Rectoraat en het Voorzitterschap van het Bestuur belast.

Het jaar 1905 naderde. Het gouden jubilé van de stichting van het Gasthuis was in aantocht.

Het jaar tevoren had het Bestuur flink doorgetast, een kloeke daad gesteld en tot een geheel moderne nieuwbouw op de terreinen van *San Fuego*, ten Westen van den ouden oorspronkelijken bouw van 1857 besloten.

Den 8 Mei 1904 vertrok de Moeder Overste Ursuline naar Holland om ook bij het Hoofdbestuur der Congregatie dezen bouw te bepleiten en tegelijk ook in het moederhuis aldaar en elders de nieuwste verbeteringen op hygiënisch gebied en de moderne inrichting van een groot hospitaal in oogenschouw te nemen.

Na haar terugkomst vijf maanden later in October werden deze plannen verder besproken en in studie genomen en met het ontwerp en de uitvoering ervan belast de Z. Eerw. Pater ST. VAN DE PAVERT, destijds kapelaan aan de St. Annakerk, die reeds een paar jaar tevoren door de vernieuwing van de Sint Annakerk en de bouw van de nieuwe pastorie bewezen had, dat zulk een omvangrijk werk gerust aan hem kon worden toevertrouwd. Die bouw, loopend langs den geheelen westelijken voorgevel van 56 Meter lengte, omvatte de hoofdingang met vestibule, dokterskamer, receptiezaal, vier groote ziekenzalen in de benedenverdieping, met boven de groote operatieinstrumenten- en sterilliseerkamers met 7 zeer ruime, 1ste klasse kamers. Onmiddellijk hiermede verbonden van Noord naar Zuid loopt een afzonderlijke vleugel van bijna 30 meter lengte, uitsluitend voor de zusters bestemd. Bij dezen en ook bij elken lateren bouw werd alle luxe streng vermeden, maar zooveel te meer zorg besteed om een gebouw tot stand te brengen, dat een ruimen, frisschen en degelijken indruk zou maken, wat ook nu nog, na reeds 25 jaar bestaan, nog iedereen opvalt, en telkens aan elken Europeaan die het Gasthuis voor het eerst bezoekt, den uitroep ontlokt, dat men nooit zoo'n flink degelijk ziekenhuis hier in de West zou verwacht hebben.

* * *

Van 1905 tot 1910 bleef het aantal jaarlijksche zieken vrijwel stationair tusschen 850—900.

Daarentegen ging het daarna snel met groote sprongen naar boven en steeg reeds in 1912 tot 1280, in 1919 tot 1757, en had het vorig jaar 1929 het respectabele aantal van 2634 bereikt, alles inbegrepen: onvermogende zieken, oude, gebrekkige mannen en vrouwen, militaire en burgerpolitie en klassepatiënten.

Terwijl in 1919 niet meer dan 20 kinderen in het Gasthuis geboren werden, heeft die kraam-afdeeling zulk een goeden naam gekregen, dat deze afdeeling zich daarna steeds meer uitbreidde, zoodat het vorig jaar 1929 reeds 204 kinderen in het Gasthuis geboren werden. Hoeveel tijd en plaats en zorg en verpleegsters deze afdeeling in beslag neemt, kan een buitenstaander moeilijk beoordeelen.

Nog eenige cijfers van het vorig jaar.

In het geheel vonden plaats 488 groote en kleine operaties. Er werden in de Apotheek, waaraan vast 2 gediplomeerde zusters verbonden zijn, bijna 19.000 recepten klaar gemaakt. Bij zulk een vlottende bevolking als die van een ziekenhuis is moeilijk een vast getal der dagelijksch verpleegden op te geven. Doch volgens de berekeningen van den laatsten tijd kan men veilig aannemen, dat de gemiddelde dagelijksche bevolking van ons St. Elisabeth's Gasthuis ten naaste bij 250 personen bedraagt.

* * *

Opnieuw stellen wij ons de vraag: Van waar die snelle, steeds stijgende aanwas van het aantal patiënten in het St. Elisabeth's Gasthuis, een toename, die in geen enkele verhouding staat met den groei der bevolking, noch in eenig verband met epidemieën of met slechten gezondheidstoestand op ons eiland?

Het is buiten eenige twijfel, dat de publieke opinie omtrent ziekenhuis-verpleging in de latere jaren totaal gewijzigd is. Veel meer dan vroeger komen nu de zieken herstel van gezondheid zoeken in de hospitalen en ziekenhuizen. Waren deze vroeger een toevlucht bijna uitsluitend voor armen en mingegoeden, wien het thuis bijna aan alles ontbrak, tegenwoordig zijn de ziekenhuizen werkelijk herstellingsoorden, waar alle rangen der maatschappij, niet alleen de armen, doch ook rijken en meergegoeden gerneeskundige behandeling en verpleging komen zoeken in de overtuiging, dat men dáár minstens even zorgvuldig en liefderijk als thuis, maar veel meer deskundig verpleegd wordt.

Bij operatieve gevallen, bij wondbehandeling, bij het toedienen van injecties, enz. is het ondenkbaar, dat men thuis over al die verschillende instrumenten en soorten verbandstof enz. de beschikking heeft gelijk in een hospitaal; heeft een arts evenmin die garantie, dat zijn voorschriften thuis zoo stipt, zoo deskundig zullen opgevolgd en uitgevoerd worden, als in een modern ingericht ziekenhuis, m. a. w. dat alles zóó zal samen- en medewerken, dat de genezing een snel en voorspoedig verloop kan hebben.

Doch deze zoo belangrijke factor alléén is niet voldoende om de jaarlijksche toename van patiënten in het St. Elisabeth's Gasthuis te verklaren, nog minder wanneer deze tevens samenviel met een ondergrondsche tegenwerking en verdachtmaking van sekere zijde.

De tijd, die iemand als patient in een ziekenhuis doorbrengt, behoort in den regel niet tot de aangenaamste van 's menschen leven. Alle doorgestane pijnen en lijden en slapelooze nachten dringen zich onwederstaanbaar in zijn gedachten op. Maar wanneer desondanks bij die herinnering hem tranen van dankbaarheid in de oogen wellen, wanneer opnieuw herinneringen bij hem opleven van belangelooze liefde, van eindeloos geduld, van bewonderenswaardige zelfverloochening, dan gelooven we stellig, dat het St. Elisabeth's Gasthuis bij alle gezindten, in alle kringen onzer bevolking slechts onverdeelde gevoelens van waardeering en sympathie wakker roept.

Wij zouden wenschen, dat bij den uit- en ingang van elk Hospitaal duidelijk zichtbaar deze beide spreuken te lezen stonden:

Zijt ge tevreden, zegt het uw vrienden,
Hebt ge klachten, zegt het ons.

en ook deze Latijnsche spreuk:

Intrate aegri, exite grati.

Hetgeen beteekent: *Komt hier* ZIEK *binnen, en ga van hier weg,* VOL DANKBAARHEID.

P. A. EUWENS, O. P.

Moord en Doodslag.

De laatste twee weken heeft Rio Canario en omgeving weer eens de aandacht gevraagd voor haar beruchte rennommé. Vrijdagavond voor Allerheiligen, heeft daar de Arubiaan M. een Arabier doodgestoken met 2 doodelijke wonden in de hals en een Venezolaansche vrouw zwaar verwond met drie steken in de rug. De oorzaak dezer daad is zeer waarschijnlijk jalousie geweest. De dader is in handen der politie.

Maandag middag om half twee heeft in diezelfde omgeving de Curaçaoenaar P. zijn 55 jarige landgenoot Isider Guan Pedro met een steen doodgeslagen. De oorzaak dezer doodslag is een oude familieveete, waarom beide personen al meermalen met elkander handgemeen geweest waren, en ook al met de justitie in aanraking.

De dader is in arrest gesteld.

De derde moord is gebeurd Woensdagavond op Valentijn. Een portier van de Isla had dien dag, een niet werkende Engelschman aangebracht. Toen deze portier 's avonds naar huis ging, werd hij op Valentijn door een groot aantal Engelsche arbeiders opgewacht, en gesucht met flesschen en steenen toegetakeld. Onder dit bedrijf echter viel er een schot, waardoor de aangebrachte Engelschman doodelijk werd getroffen.

In het vermoeden, dat dit door de portier gelost was, werd deze zwaar bloedend naar de politiepost overgebracht. Later is de man in deernis-waardige toestand naar het ziekenhuis vervoerd.

Men verkeert nog in het duister, door wie het schot gelost is.

Monument voor de gevallenen van 8 Juni.

Dezer dagen is hier uit Italië aangekomen, het marmeren monument voor de gesneuvelde militairen van den 8en Juni.

Men is thans op het militaire kerkhof druk bezig met opstellen van dit mooie stuk werk. Het voornaamste gedeelte van het monument stelt in hautrelief voor een Hollandsche militair met de vlag staande voor een fort. In de trekken van dezen soldaat is het portret van Majoor Vaas nagebootst.

Naar we vernemen, zal het pleehtig worden onthuld.

Amstelbieren.

Door bemiddeling van de agenten der Curaçao Trading Company, ontvingen we van de Amstel brouwerij een wandkalender voor de jaren 1931 - 32. Op de maandbladen vinden we zeer artistieke personificaties der verschillende Tropenlanden geteekend door Jan Wijga.

Zijn ze allen zoo goed als die van Curaçao, dan kunnen we deze kalender uitstekend geslaagd noemen.

Het is een sieraad voor de kamer.

Ook ontvingen we nog van dezelfde Maatschappij verschillende reclame-artikelen, voor alles onzen hartelijke dank.

Schipbreuk.

Naar de Prensa mededeelt, is hier de vorige week aangekomen het tankschip Goldmouth, met aan boord 6 schipbreukelingen van de Canadeesche bark Jean Nickay.

Deze bark op weg van Oporto in Portugal naar New-Foundland, werd door een orkaan overvallen. Na nog 29 dagen zoo goed als hulpeloos te hebben rondgezwalkt, werden ze op 120-150 mijlen van de Azoren opgepikt.

Daar de kapitein van de Goldmouth het ronddrijvende schip een gevaar voor de scheepvaart achtte, heeft hij het ontredderde schip verbrand.

Nieuwe Zusters van ons hospitaal.

Vrijdag, 28 November, zullen per s.s „Colombia" naar de Missie van Curaçao vertrekken de Zusters Theobalda (Cornelia Verhoef van Den Hout). Augustina (Hendrika de Jongh van Oosterhout) en Hildegardis (Louise Schram van Hoofdplaat) allen van de Congregatie der Gasthuiszusters te Breda.

Ex. Gouverneur Fruytier.

Naar we vernemen is Ir. Fruytier met ingang van 1 December benoemd tot arbeidsinspecteur van Maastricht.

Te gast bij de K. N. S. M.

Maandag arriveerden alhier als Gasten van de K. N. S. M. een 15 tal vertegenwoordigers van groote handelsondernemingen in Maracaibo, voor een bezoek aan de Costa Rica. Dinsdagmiddag vertrok het gezelschap weer met de Libertador.

Costa-Rica.

Het trof niet erg, dat dit nieuwe Schip der K. N. S. M. op zijn eerste reis naar Curaçao, een dag te laat moest aankomen wegens vertraging aan de kust van Venezuela. De thé was nu Dinsdagmiddag. Een groot aantal genoodigden waren aan boord aanwezig, ook „Z. E. de Gouverneur met echtgenoote kwam het Schip bezoeken.

De Costa Rica is de omgebouwde Prinses Juliana, en heeft als zoodanig al menig reisje gemaakt naar onze Oost. En toch is dit schip een heele verbetering op de andere schepen der K. N. S. M. Een rondwandeling gaf waarlijk een groote voldoening en echt gezellige indruk van dit mooie schip.

Het schip is geheel omgebouwd en van de modernste verbeteringen voorzien. De brug is 2 voet verhoogd, om ruimere hutten te verkrijgen op het luxe-dek. Aan weerskanten hiervan zijn het sportdek en het kinderdek. Aan beide kanten van de social hal zijn 2 palmtuinen die door openstaande deuren met de hal in verbinding staan. De eetsalon heeft een hooge koepel die op het luxe-dek uitkomt, waardoor in de tropen voor een frissche temperatuur gezorgd is. Door het heele schip loopt een radio leiding, waaraan op de verschillende deks en in de salons loudspeaker zijn aangesloten, ook kan in iedere luxehut een loudspeaker worden aangesloten. Natuurlijk is het schip voorzien van een kortegolf installatie.

Het laadgerei boven de 2e klas is geheel electrisch ingericht om zoo min mogelijk last aan de daaronder wonende passagiers te veroorzaken. Deze tweede klas en ook zelfs de derde klas zijn zeer confortabele reisgelegenheden. Verder zijn nog te vermelden een up to date wasscherij en de speciale fotograaf.

Het geheel is een schip, dat straalt van Hollandsch degelijkheid en netheid en dat kan concureeren tegen de andere Maatschappijen.

Hardnekkige geruchten. Een belangrijke gebeurtenis ten Hove?

Naar het „Nieuws v. d. Dag v. Ned. Indië" verneemt, zijn de zelfbestuurders van Nederl.-Indië voor het begin van het volgend jaar naar Holland ontboden, in verband met een belangrijke gebeurtenis ten Hove. Gelijk men weet zijn, bij elke belangrijke gebeurtenis aan het Nederlandsche Hof, de zelfbestuurders of zelf aanwezig, o. vertegenwoordigd door een deputatief

De Mangkoenegoro gaat zelf naar Holland. Zijne Hoogheid wacht echter op den juisten datum van die „belangrijke gebeurtenis." Of de andere zelfbestuurders zelf naar Holland gaan, dan wel een deputatie sturen, is nog niet bepaald.

Die belangrijke gebeurtenis ten Hove kan volgens genoemd blad niets anders zijn dan de verloving van Prinses Juliana.

Opgave van gevonden voorwerpen gedurende de maand October 1930.

Een rijwielpomp, een pak sigaretten, een armband horloge, een auto vijzel, een pakje onderkleeding, een huissleutel, een gulden, een boodschappentasch, een kindermuts, een zilveren damesbeurs.

Deze voorwerpen zijn voor rechthebbenden terug te bekomen aan de Politie Hoofdwacht. (Punda)

Havendienst.

Twee booten der Havendienst verzorgen nu reeds de oeververbinding tijdens de geopende brug. En . . . zeer ten gerieve van het publiek.

Nu de brug bovenover, voor het autoverkeer en de binnenstad ontlast van dit noodzakelijk kwaad voor onze voetgangers.

En het rustige verkeer én van booten én van schepen én van voetgangers vind geen enkele belemmering meer.

Rond het eiland.

De tocht met de Libertador, Zondag is een succes geweest. Negen uur verliet de boot de haven en tegen 5 uur was men het eiland rond, van het Oosten naar het Westen. Men vertelde ons dat 350 passagiers aan boord waren.

Zeeslag.

Donderdag a. s. zal er weer een zeeslag geleverd worden, maar heel vreedzaam. Zelfs zullen er nu zooals bij het in den grond boren van de Zeelandia door de „Kortenaer" geen oorlogsgranaten gebruikt worden.

Het slachtoffer van Donderdag a. s. is de Rimula een oude tankboot der C. S. M. door de Maatschappij aan de Ned. Marine afgestaan, om in de grond te boren.

Bijna de gansche week waren H. M. van Galen en Arend voor de kust, zeker voor vóóroefeningen.

We wenschen de officieren in het bijzonder de Luit. der Artillerie Visser veel succes, met het hoog houden der goede naam op dit gebied der Nederlandsche Marine.

Medische nood op Curaçao.

In een der Hollandsche bladen lezen we het volgende bericht:

Een paar weken geleden maakten wij in ons blad melding van een belangrijke gift, welke H. M. de Koningin-Moeder had geschonken aan de Vereeniging „Simavi" („Steun In Medische Aangelegenheden Voor Inheemschen"), welke zich ten doel stelt den medischen nood in Oost- en West-Indië te helpen lenigen.

Thans heeft ook Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana „Simavi" met een aanzienlijke gift verblijd.

We teekenen hierbij aan, dat het bestaan van een dergelijke vereeniging ons niet bekend was; ook niet in hoever ze haar heilzamen invloed heeft uitgestrekt tot dit gebiedsdeel.

Maar zeker is het, dat ze uitstekend werk hier zou kunnen verrichten.

We weten niet, of het aantal artsen in Willemstad voldoende of te klein is; maar herhaaldelijk verneemt de geestelijkheid hier bij haar ziekenbezoek, klachten, dat medische hulp vooral des nachts absoluut onvoldoende is, althans voor inheemschen.

Voor de „Simavi" een punt om daar haar aandacht eens aan te wijden.

Uit de kabelberichten van deze week.

Een zware storm heeft gewoed in Engeland en West-Europa, welke vele menschenlevens heeft gekost, en groote materieele schade heeft aangericht.

Koning Boris is na zijn huwelijk in de kerk van den H. Franciscus te Assisie, met prinses Giovanna van Italie, naar Bulgarije teruggekeerd. In de hoofdstad werd het echtpaar feestelijk ontvangen. Officieele berichten spreken den aanvankelijk gemelden aanslag op den koninklijken trein tegen.

Te Ancona in Italie heeft een aardbeving verschillende slachtoffers gevraagd en groote verwoestingen aangericht.

De Prins van Wales zal, waarschijnlijk in gezelschap van zijn broeder, begin 1931 een groot deel van Zuid-Amerika bezoeken.

Getulio Vargas, van de democratische partij, heeft 3 November het provisioneel presidentschap van Brazilie aanvaard,

Bij de verkiezingen in Engeland hebben de Labours, de z.g. Socialisten meer als 60 zetels verloren; de liberalen er 8; terwijl deze winst aan de conservatieven ten goede kwam.

ST. CECILIA.

Programma der uitvoering op Zondag 9 November a. s. des avonds 7½ uur op het Brionplein.

1. National Emblem Marsch E. Bagley.
2. Mädchen von der Spule - Ouvertine - Suppé.
3. La Gitana Valse Bucalosji
4. Grand Duo pour Deux Clarinettes - J. Christophe.
5. Die Post im Walde Schüffer
6. Aus Mozarto Reich - fantaisie Urbach.
7. Dansmuziek.
8. Our Director Marsch F. Bigelom.

Officieële Berichten.

Aan den tijdelijk hulpkommies der belastingen alhier L. L. Eggers, is op zijn verzoek eervol ontslag uit 's Lands dienst verleend.

Aan den heer H. B. C. Schotborgh, Gezaghebber van Bonaire, is wegens ziekte, veertien dagen vrijstelling van dienst verleend.

Zeilvaart gedurende de maand October 1930.

Aangekomen van:		*Vertrokken naar:*	
Aruba	27	Aruba	30
Bonaire	32	Bonaire	38
Bov. Eil.	1	Guanta	5
Guanta	5	La Guaira	6
La Guayra	7	Las Piedras	4
Las Piedras	4	La Vela	17
La Vela	15	Maracaibo	1
Pampatar	2	Pampatar	2
Pto. Cabello	25	Pto Cabello	37
Rio Hacha	2	Rio Hacha	2
St. Thomas	1	St. Martin	2
St. Vincent	2	St. Vincent	1
Tucacas	15		
Van Zee	1		
Totaal	139	Totaal	145

Havenbeweging

October 1930.

ZEILSCHEPEN

	Aantal	Inhoud in M³. Bruto	Netto
Oct.	139	14 272	12.545
Vorige maanden	13.56	202.611	172.843
Totaal	1.495	216 883	185.388

STOOMSCHEPEN

	Aantal	Inhoud in M³. Bruto	Netto
Oct.	447	4.353.992	2.375.378
Vorige maanden	4.167	37.595.774	23.198.445
Totaal	4.614	46.507.159	25.573.823

Boekbeoordeeling.

Jonge jaren door Madjoe. Gebonden f 2,75.

Dit katholiek meisjesboek behoort tot de serie bekroonden jeugdboeken en behaalde de 2de prijs.

Twee meisjes, beide leerlingen van een mulo, sluiten een zeer intieme vriendschap. Ze beloven elkaar in alles te zullen helpen. Ze stichten onder hun klasgenooten een „club" met het doel elkander te helpen om beter te worden. Het boek is frisch en vlot geschreven.

Grootere meisjes warm aanbevolen.

Heintje de pechtvogel door Leo Foppe Gebonden f 1,35.

Zooveel „stroppen" halen op één dag als de held van dit boekje, zal zelden aan één der jonge lezers overkomen. Gelukkig maar! Niet iedereen zou er zoo gemakkelijk overheen stappen als ons Heintje. Toch is het interessant om te lezen hoe hij van het eene „ongeluk" in 't andere rolt.

't Is een vlot boeiend geschreven boek dat onze kinderen met plezier zullen lezen.

Deze boeken zijn verkrijgbaar bij de R. K. Boekhandel „St. Augustinus", St. Thomas College.

GETROUWD

Den Heer A. Lionel Wever

MET

Mej. Hubertine de Groot.

Utrecht--Holland Oct. 30--1930.

EENIGE KENNISGEVING

INGEZONDEN.

Windward Islands. 14-10-'30.

To the Editor of

„Amigoe di Curaçao".

Dear Mr. Editor:

Permit me a small space sufficient for a few lines to „Mother" „Over There".

Dear Mother, Little nephews and nieces are all „home again" back on the Old Rock.

Sonny begs to say that since our departure the road to Windwardside has been patched up somewath, also that office „doors" are again opened at 8 A. M., so that poor Benjamin and the others are able to get their free-medical-cards and suffritickets — thanks to His Exc., Gov. v. Slobbe. The streetlanterns however have not yet made their reappearance.

By the way, Sonny likes reading you know, and says it's a mighty thick shame and disgrace to see the Wilhelmina Library in the newly-christened Guesthouse in the Bottom, occupied by the servants of official birds-of-passage. These servants do all their domestic work such as, washing, starching and ironing in said Library, to say nothing of it being a bedroom for the entire kitchen staff who read Shakespeare and Dickens ad lib. and unmolested in their newly acquired abode.

What has become of the Library's charter crew?

Sonny declares a meeting ought to be called and new officers nominated.

Sonny says that Hon. Judge gave beans during Court to policeman, who, had discharged several volleys from his automatic pistol in pursuit of a small boy carrying an unloded rifle. Hon. Judge told policeman's chief and Public Ministry who tried to defend policeman with tooth and nail, that policeman was as much in the wrong as boy, seeing he too was carrying unlicensed personal weapon.

Hon. Judge said that had he been police-man's chief, he would have stumped his centre wicket (Sonny is a cricket enthusiast you know) with hot *bawl*. Hon. Judge also landed a few uppercuts at P. M., cutting him down some 2 inches „by short". Hear what Joe says: „Gee aunt, tall folks do catch wind !"

Bad boy Joe (Joe likes to see this kind of pugilistic demostration) says that Hon-Judge allowed abovementioned small boy mother a few minutes from Court hall in order to catch a little free air, whereat policeman caught said lady in back, pushing and pulling her so violently in order to get her up steps of Station, house that he came within the 3 millionth part of a millimeter range of dislocation said lady' spine. Happily brigadier van Zanten arrived in time to the rescue.

Joe says he's heard from good autority that there'll be no tourists visiting Saba next year. Presumably on account of strange courtesy shown to the fair American reporter, Miss Kendall, last April. Miss K. was seated for four long hours in the broiling sun on Fort-Bay, surround by police who every now and then discharged their weapons, threatening her with anything if she but stirred. Upon arriving at the Bottom, Miss. K. would surely have won the first prize of any sun - burn contest.

Joe and Sonny declare that „Mother and Auntie" are quite all right - they may talk as they please but, ... what next 's goin to happen?

Dr. Ch. J. Samson

Medico

suspende sus trabajos profesionales hasta nuevo aviso.

3—2.

HOLLAND.

Bestel voor uw familie of kennissen in Holland, voor hun feesten een prachtige

Wijn Delicatessen of fruitmand of gecombineerd.

Verzending door geheel Nederland. Prijzen vanaf f. 5.00 per mand. Zend adres en postwissel aan

POOL'S DELICATESSENHUIS

G. H. Gieske, Korte Poten 73 Den Haag.

en u zult van beide zijden tevreden zijn. Verdere inlichtingen enz. ter redactiebureau van dit blad.

Verzending buiten Den Haag 50 cent porto.

3—13

„Apostolaat der Zee"

Geef U op bij:

VAN EEDEN, Loods, of

C. KRAMER, Ambtenaar v. Stoomwezen

Te koop.

Door omstandigheden te koop aangeboden comfortabel huis met prachtige tuin, watervoorziening, el. licht, autostalling, enz.

Iets buitengewoons voor Curaçao.

Adres: JAUNSLEIN nabij Politiebureau Rooi Canarie.

3—2

Flor di Piedad.

Devotieboekje met de mooiste gebeden van de H. Teresita. Prijs 45 cent.

Verkrijgbaar:

St. Thomas-College

Cooperatieve Vereeniging en Nijverheid.

Zendt lectuur voor het „Apostolaat der Zee".

Plantage „Van Engelen".

Gronden te koop à f 0,50— en f 1— per M2. Gelegen 10 minuten van de stad. Overtuigt u persoonlijk van de prachtige heerenhuizen die daarop in korten tijd zijn gebouwd.

Informeeren bij

J. L. C. MONSANTO, Bargestraat.

2—6

Te Huur.

Een nieuw en gerieflijk huis met moderne gemakken op Molenplein, Otrabanda.

Voor inlichtingen: MOLENPLEIN 11.

Bekendmaking.

Hij, die er prijs op stelt het nummer aangegeven op de hem krachtens de „Motorrijtuig-, rijwiel- en motorbootbelastingverordening 1928" voor zijn motorrijtuig, rijwiel of motorboot uitgegeven nummerplaat of platen ook voor het belastingjaar 1931 te behouden, kan in de maand November a.s. zijn wensch hiertoe schriftelijk aan den ondergeteekende kenbaar maken.

Curaçao, den 29n October, 1930.

De Koloniaal Ontvanger

2—3 *MUSSENDEN.*

Steunt het „Apostolaat der Zee."

R. K. Boekhandel „ST. AUGUSTINUS"

ST.-THOMASCOLLEGE.

FRATERHUIS ARUBA **FRATERHUIS BONAI[illegible]**

15 November zullen in onze drie stadskerken vele gelukkige klein[illegible] hun **Eerste H. Communie** mogen doen.

Wenscht U een nuttig en passend geschenkje te geven aan uw zoo[illegible] of dochtertje, aan een neefje of nichtje, een vriendje of vriendinnetje, d[illegible] dan een keuze uit de hieronderstaande kerk- of leesboekjes.

Kerkboekjes.

De biddende Onschuld	f 0.30	De Biddende Onschuld	f 0[illegible]
„ „ „	0.75	„ „ „	[illegible]
„ „ „	1.25	Naar Jezus	[illegible]

Leesboekjes

Wat Zus 't Kerstkindje beloofde	f 0.25	Leuke Bedelaartjes	[illegible]
Sarina	0.50	Wat oude Trui vertelde	[illegible]
Lina Viresto's Eerste H. Comm.	0.50	De kleine Bruid v. Jezus	[illegible]
Jan Sterk en zijn broertje Wim	0.60	De kinderen v. h. Vredespaleis	[illegible]
Voor mijn kind	0.75	Dot (voor meisjes)	[illegible]
Benneke	0.75	Kleine Frits uit het slobje	[illegible]
Ina	0.75	Ilonka, de Eerste H. Communie	
Klein Broertje	0.75	van een klein Hongaartje	[illegible]
Met mijn boekske in 'n hoekske	0.75	Een lieveling v. klein Treesje	[illegible]
Het prentenboek der Kinderbiecht	1.00	Beloonde Edelmoedigheid	[illegible]
Resi en haar Koning	0.65	Het kind van een Socialist	[illegible]
Livio	0.65	Het prentenboek van de Eerste	
Ik zal je eens wat vertellen	0.75	H. Communie	[illegible]
Kleine David	0.65	Onze Voorbeeld	[illegible]
Vacantie van Bart I en II	2.50	De Zaligmaker.	[illegible]
		Het Oude Verbond	[illegible]

Pas Ontvangen

PHOTO-ALBUMS

in verschillende Grooten en Uitvoeringen

Eisenberger Platen

in alle Maten bij

„SUNNY ISLE". L. Reck.

Breedestraat — Punda.

PAS ONTVANGEN.

ELECTRISCHE LAMPEN merk:

"EDISON MAZDA"

producten van de General Electric Co.

32 Volts	15 Watts	
32 „	25 „	
110 „	60 „	
125 „	15 „	
125 „	25 „	
125 „	40 „	
125 „	60 „	
125 „	100 „	
125 „	40 „	Daglicht
125 „	25 „	Uitstalkast
125 „	40 „	„

WIMCO

WEST INDIA MERCANTILE CO. LTD.

3—1 **Verdeelers van de General Electric Co.**

Kill the FEARFUL SEVEN *with* FLY-TOX

FLY-TOX *Exterminates Disease-Spreading* INSECTS

The Fearful Seven attack *all* homes. They destroy property, contaminate food and rob you of peace and comfort. With their poisonous sting they suck the blood of your loved ones, inoculating them with dangerous disease germs.

Use the certified killing power of Fly-Tox to exterminate the Fearful Seven, and all other insect pests. This scientifically developed insecticide owes its uniform quality to exacting laboratory tests. It is non-poisonous, stainless and pleasingly fragrant. Your neighborhood store sells Fly-Tox in the blue tin—with a money-back guarantee.

THE FEARFUL SEVEN

Mosquito
Flea
Bed Bug
Fly
Cockroach
Moth
Louse

They prey upon children, adults and property. Some of them, or all of them, are *always* busy. They leave a hideous trail of destruction, disease and death.

FLY-TOX

CERTIFIED KILLING POWER

Un Caballo de Fuerza
Dibujo de una fotografía Kodak tomada en los Estados Unidos

El idealismo infantil tiene su intérprete en la Kodak

Mundo ideal el de los niños! Cajones rústicos convertidos en lujosas carrozas. Un trozo de madera en tajante espada. Un palo de escoba en brioso corcel.

Esas encantadoras escenas infantiles que con tanto orgullo comentan los padres, merecen recordarse. Y para ello nada mejor que la Kodak, que las toma en un abrir y cerrar de ojos, de una manera muy sencilla.

Nada es tan preciado en el hogar como un álbum pletórico de hermosas fotografías, perennes recordatorios de horas felices ya pasadas. ¿Lo tiene Ud.? Si no, inícielo cuanto antes. Para ello basta una verdadera Kodak y legítima Película Kodak: ambas llevan la marca "Eastman Kodak Company."

A la Eastman Kodak Company,
Rochester, N.Y., E.U.A.

Sírvanse mandarme el folleto descriptivo de las Kodaks modernas.

Nombre ____________

Dirección ____________

Localidad ____________

DE UITBREIDING VAN HET STADSDISTRICT IN DEN KOLONIALEN RAAD.

Het Afdeelingsonderzoek heeft tot de navolgende opmerkingen aanleiding gegeven.

Algemeen konden de leden het nut en de noodzakelijkheid van het bij dit ontwerp ingediende voorstel niet inzien, althans niet in de mate, waarin dit geschied is. Dat door de uitbreiding der stad bij het Bestuur plannen opkwamen, om de grenzen van het stadsdistrict te verleggen, om meer menschen te kunnen betrekken in de voordeelen, die aan het wonen in het stadsdistrict verbonden zijn konden de leden zich indenken, doch dan was, naar het oordeel van de meeste leden, het voldoende geweest, om de grenzen van het huidige stadsdistrict wat naar buiten uit te leggen, ~~en om~~ bepaalde stukken, gelegen aan het Schottegat — gedacht werd aan Emmastad — er bij te trekken. Bij de wijziging, die het Bestuur thans voorstelt en die in de toelichting in de eerste alinea van de Memorie van Toelichting een zwakke motiveering vind, aan gezien de opleving al eenige jaren geleden begonnen is en er thans eer van stilstand, zoo niet van achteruitgang gesproken kan worden, trok het de aandacht dat het oudste dorp van Curaçao, Santa Rosa, waar een 2000 menschen wonen en van een bebouwde kom gesroken kan worden, buiten het stadsdistrict blijft, evenals b. v. de streek Van Engelen, waar zich een soort van villadorp ontwikkelt. Gevraagd werd, waarom de bewoners van die plaatsen niet in de termen vallen, om in het 1ste district opgenomen te worden. Ook had het de aandacht getrokken, dat het huis van den districtmeester van het district door de voorgestelde wijziging in het 1ste district kwam te liggen.

Dat het behoud van den naam Willemstad voor het 1ste of stadsdistrict geen bezwaar opleverde, werd bestreden. Immers is bij proclamatie bepaald, dat zekere, bij name genoemde terreinen, gelegen in het 2de district, den naam zullen dragen van Emmastad. Thans zullen die terreinen komen te liggen in het 1ste district, zoodat wijziging van de proclamatie noodig zal zijn. Ook werd het een bezwaar geacht, dat een stad in een andere stad kwam te liggen. De meening van het Bestuur, dat Pietermaai, Scharloo enz. analoge gevallen zijn, kon evenmin gedeeld worden. Officieele namen zijn dit geenszins; de spraakmakende gemeente heeft de buurten, die zich in den loop der jaren om de wegen van dien naam gevormd hebben, zoo genoemd.

Talrijke bepalingen in verordeningen en keuren, die betrekking hebben op een bebouwde kom — in dit verband werd b. v. gedacht aan verschillende bepalingen van de algemeene politiekeur in zake het hebben van een mesthoop; het begraven van vee, het houden van open stukken grond enz. — zullen gewijzigd moeten worden. Gaarne zouden de leden verschillende ontwerpen willen zien, om te kunnen beoordeelen, wat al zoo de gevolgen zullen zijn. Eenige leden wisten thans al te zeggen, dat verschillende menschen, die nu in het 2de district wonen en door de voorgestelde grenswijziging in het 1ste district zullen komen te wonen, daar heelemaal niet mee ingenomen waren, aangezien allerlei bepalingen, die voor een bebouwde kom nuttig en noodig zijn, onaangename gevolgen zullen hebben voor open plaatsen.

Gevraagd werd, hoe het Bestuur den Burgerlijken Stand denkt te regelen. Op het oogenblik moet b. v. een geboorte-aangifte buiten het stadsdistrict binnen 16 dagen plaats vinden, in het stadsdistrict binnen 3 dagen, een toestand, waar iedereen aan gewend is, zoodat talrijke overtredingen verwacht kunnen worden.

Ook bij den rechtspraak zullen toestanden in het leven geroepen worden, die herziening behoeven. Zoo krijgen b.v. thans getuigen in strafzaken in het stadsdistrict geen vervoerkosten. Bij de voorgestelde grenswijziging zal dit standpunt met het oog op de groote afstanden moeilijk gehandhaafd kunnen blijven. Hetzelfde geldt ten aanzien van deurwaarders in strafzaken, die thans een vergoeding genieten van 25 cents voor elk afschrift, terwijl zij in burgerlijke zaken niet verplicht zijn in de buitendistricten van het eiland Curacao hun exploiten uit te brengen.

Gevraagd werd, hoe het Bestuur den Post- en Reinigingsdienst denkt te regelen, nu deze takken van dienst zulke groote en uitgestrekte terreinen zullen moeten gaan bedienen.

Reeds thans worden veelvuldig klachten vernomen over het slecht functioneeren van verschillende diensten; hoe moet het dan gaan, wanneer die diensten aanmerkelijk uitgebreid moeten worden, werd gevraagd.

Het ontbreken van ook maar een enkele nadere omschrijving van de plannen dienaangaande en van ook maar een enkel cijfer in de Memorie van Toelichting werd ten zeerste betreurd. De vrees werd geuit, dat het onderhavige ontwerp groote offers van de kas zal vergen, hetgeen de meeste leden zoo zonder meer niet gemotiveerd voorkwam. Op een bekendmaking van de plannen en een globale opgave van de kosten werd algemeen aangedrongen.

Eenige leden wezen er op, dat het in leven roepen van verschillende diensten toejuiching verdient, doch dat zulks op minder kostbare en eenvoudiger wijze tot stand gebracht kan worden zonder wijziging van de grenzen der districten door het vestigen van bureaux op enkele plaatsen. Dit biedt het voordeel, dat de menschen toch tegemoet gekomen worden, terwijl de consequenties, die noodwendig voortvloeien uit de bestaande bepalingen ten aanzien van het stadsdistrict, vermeden worden.

De meerderheid der leden zou het Bestuur in overweging willen geven het ontwerp in te trekken. Enkele leden zouden hun stem nog willen voorbehouden met het oog op de mogelijkheid, dat het Bestuur klemmender argumenten voor de voorgestelde grenswijziging, zooals in dit ontwerp neergelegd naar voren brengt.

Aldus vastgesteld op Curacao, den 25sten October, 1930.

De Rapporteurs,

R. S. DE LANNOY.

S. A. SENIOR.

De overval van Urbina voor het Hoog Militair Gerechtshof.

De Maasbode, schreef eenige indrukken neer over de behandeling van de overval voor het Militair Gerechtshof.

Vooral om de verschillende uitlatingen die wij onderstreept hebben, meenen we het van belang dit artikel over te nemen.

Het luidt:

In de rood gedrapeerde rechtszaal heeft men gisteren geprobeerd vast te stellen in hoeverre de militaire bevelhebber op Curaçao verantwoordelijk gesteld kan worden voor den tragi-comischen overval, welke al zooveel deining heeft verwekt in ons politieke leven.

Voor de rechters zetelde in kapiteins-uniform de breed-gebouwde heer Borren, die zonder aarzelen antwoord gaf op de vragen welke hem werden gesteld. Een geslepen indruk maakte de beklaagde niet: eerder scheen het ons toe, dat hij nog al grif de opmerkingen beaamde van den president, mr. Schepel, die op uitstekende wijze de besprekingen leidde.

Kern van de aanklacht is, dat kapitein Borren practisch geheel politieman was geworden en door het vergeten van karakter als militair commandant, de veiligheid des lands verwaarloosde en zoo de overrompeling van het Waterfort heeft mogelijk gemaakt.

Drie opmerkingen maakt de objectieve luisteraar: 1o. schijnen de omstandigheden er wel heel sterk toe hebben meegewerkt, dat de heer Borren zich zoo ongeveer een commissaris van Politie inplaats van een troepencommandant is gaan gevoelen 2o. ontkomt men niet aan den indruk, dat het gebeurde, hoewel achteraf zeer wel mogelijk geacht, eigenlijk nooit door iemand was verwacht en dan ook als een enorme verrassing is gekomen; 5o. kan, in verband hiermee, achteraf wel veel worden getheoretiseerd maar is het zeer *de vraag of de menschen, die op Curaçao de affaire moesten opknappen, op het oogenblik van het gebeuren zelf, heel zeker anders hadden kunnen handelen dan zij nu gehandeld hebben.*

Men schijnt op Curaçao zeer te goeder trouw geleefd te hebben. De gepensionneerde luitenant-kolonel J. C. de Ridder, die als voorganger van kap. Borren op Curaçao dienst deed, verklaarde pertinent, dat ook onder zijn bewind, een overval best geslaagd had kunnen zijn. Niemand had ooit gedacht, dat zoo'n overval mogelijk zou zijn. Men had, zoo zei de luitenant Berger, die een fikschen indruk maakte, wel rekening gehouden met een aanval op de petroleum-maatschappijen, maar niet met een op het fort De heer de Ridder wist evenmin als kap. Borren van een instructie voor de militaire wacht; de verdediger, mr. J. Rolandus Hagedoorn merkte zelfs op, een officieel document te bezitten waaruit zou blijken, dat het fort eigenlijk geen fort was in den wettelijken zin van het woord. De heer de Ridder bevestigde dit: het fort schijnt mede als politiebureau te hebben gediend en in de cantine konden ook burgers komen. Het is typisch, dat geen der militairen ooit gedacht heeft aan de mogelijkheid, dat dit fort met alle wapens en munitie ooit „veroverd" zou worden. Niemand heeft van Urbina's plan iets vermoed; de rijksrecherche evenmin als de particuliere spionnagedienst van de „Isla" maatschappij.

De militaire positie van getuige luit. Berger was ook al een eigenaardige: de man moest zorgen voor den vreemdelingendienst, den havendienst, den recherchedienst, en hij had de brandweer bestudeerd! Van de militaire „werkers" kon hij al niet veel goeds zeggen: het uitschot van de Oost kwam naar de West.

Twee oud-gouverneurs traden op als getuigen.

Vooreerst ir. Fruytier. Deze verklaarde, dat er bij zijn komst 90 politiemannen waren — dat schijnt de „troep" geweest te zijn waarover voortdurend gesproken werd — ofschoon minstens de helft meer hadden moeten wezen. En en waren vier mitrailleurs en eenige kanonnen. Of dat dan genoeg was? Ik dacht aan politie-dienst, niet aan verdediging van het fort, zei de heer Fruytier. Ik constateerde, dat de legering slecht was en de keuken.

En de verdediging? vroeg de president.

Viel buiten mijn competentie, verklaarde de oud-gouverneur. Maar de president meende, dat de gouverneur, als opperbevelhebber, zich er toch mee had moeten bemoeien. Later verklaarde echter de andere oud-gouverneur, die ook als getuige optrad, mr. Brantjes, dat hij zich evenmin bemoeid had met militaire aangelegenheden van het fort. Van een verdediging wist hij niets en over een overval had hij nooit hooren reppen. Deze gouverneur noemde zich zelf „zoogenaamd" opperbevelhebber en hij verklaarde bedaard, altijd den indruk te hebben gekregen, dat Curaçao tegen een buitenlandschen vijand niet te verdedigen was.

Ir. Fruytier vertelde, dat op den avond van den overval kapitein Borren bij hem kwam met de boodschap, dat hij zelf gevangen was, dat het heele fort zich in handen van Venezolanen bevond en dat dezen eischten, dat men hen ongehinderd zou laten vertrekken op straffe anders Curaçao in brand te zullen steken. De gouverneur kreeg dus de verzekering dat de overval geslaagd was.

Gouverneur Fruytier wist niets van een militaire instructie; zijn voorganger, oud-gouverneur Brantjes evenmin. De laatste zei uitdrukkelijk nooit instructies te hebben gegeven: Borren stond onder den procureur-generaal, was gekomen met instructies uit Den Haag en ter beschikking gesteld van den „opperbevelhebber"-gouverneur.

De heer Fruytier betoogde nog, dat men in Nederland den toestand op Curaçao te rooskleurig inzag. Toen hij er heen ging, dacht hij dat de militaire kwestie was opgelost en had er zelfs niet over gesproken met den minister van koloniën. Dat de poort op het fort open was, wist de gouverneur (het pleit óf voor zijn wetenschap óf voor het oningewikkelde van den toestand daar) doch dat was voor de brandweer!

Toen ik vertrok, aldus de heer Fruytier, meende ik, *dat in Mei een oorlogsschip zou worden gezonden.* Daar is over geschreven en getelegrafeerd maar er is niets gekomen. Uit de gedachtenwisseling van het Hof, bleek, dat de correspondeerende heeren van den Haag en Willemstad elkaar niet begrepen hebben. Dit klinkt aannemelijk want hier, waar de heeren tegenover elkaar zaten, begreep men elkaars vragen zoo nu en dan niets eens. Wellicht heeft minister de Graaff de vragen van het Kamerlid Feber ook niet begrepen?

Oud-gouverneur Brantjes bleek ook meermalen, maar tevergeefs, versterking te hebben gevraagd. Op een vraag van den advocaat of er dan niet veel geld te rooven was, antwoordde deze getuige, als wij goed begrepen, met een beroep op de soliditeit van de Lipssloten!

Er komt nog iets bij: uit de mededeelingen van mr. Rolin Couquerque, administrateur van „Koloniën", bleek, dat hem ook klachten bekend waren over te weinig manschappen op Curacao en tevens verklaarde deze deskundige hoofdambtenaar, dat Kap. Borren was aangewezen voor de reorganisatie der politie. Dit laatste, zoo getuigde oud-gouverneur Brantjes, had de kapitein uitstekend gedaan.

Maar de militair was in hem ondergegaan meenden de getuigen A. Hoorweg, gep. O. I. hoofdambtenaar en A. H. Bennewitz gep. O. I. generaal-majoor.

Deze beiden getuigen beschouwden de zaak met Oost-Indische oogen. Curieus is dat beiden de overtuiging uitspraken, dat kapitein Borren zijn militaire verantwoordelijkheid niet, heeft gevoeld. Deze had allereerst aan de beveiliging van het fort moeten denken. Maar men vraagt zich af: waarom? Aan een overval daarop had niemand sinds een eeuw gedacht! Curaçao is geen Atjeh. Wij hoorden voortdurend: Kap. Borren had, zelfs na de overrompeling van het fort, dit nog wel kunnen hernemen. Als dit inderdaad zoo gemakkelijk was geweest, ziet de leek niet goed in, waarom dan een overrompeling van de zeer zwakke bezetting door een groote troep niet vrij gemakkelijk in zijn werk had kunnen gaan. Het fort was nu eenmaal een soort publieke plaats: wanneer had een schildwacht eigenlijk kunnen schieten? vroeg de verdediger.

Hij had in de lucht kunnen schieten, merkte de advocaat-fiscaal fijntjes op en de generaal had kunnen zeggen: iets anders of er één man de wacht passeert en iets anders of een gewapende bende binnenstormt.

Het komt ons vreemd voor, dat men voortdurend spreekt over „'t moreel van den troep". Men krijgt zoo den indruk dat er een geregelde militaire formatie was, goed geoefend en van behoorlijke instructies voorzien. Maar daaraan ontbrak het blijkbaar juist. De militaire macht maakt toch den indruk niet veel meer te zijn geweest dan een politioneel voorbehoedmiddel tegen orde en rustverstoring. Deze politiemacht kon in vrijen tijd in burger loopen en zij was overstelpt met werk.

Dat er fouten gemaakt op zijn Curacao, betwijfelt niemand, die het proces volgt. Menigeen zal echter den indruk hebben gekregen, *dat de menschen die er werkten eerder beklaagd dan berispt moeten worden omdat zij ook wel het slachtoffer zijn geweest van allerongelukkige omstandigheden.*

Over den tweeden dag vervolgt het blad:

Het was alles bijeen een taaien dag, maar hij bood gelegenheid tot peinzen.

Urenlang zaten op het verhoog de hooge militairen en de juridische ambtenaren te luisteren naar de lange vertoogen van aanklager en verdediger. En, niet meer als den eersten dag te pronk voor allen, vlak voor zijn rechters, maar in een der bankjes daarvoor, had de beklaagde plaats genomen. Tijdens de lange akte van beschuldiging zat hij rustig te luisteren: een enkele keer wreef hij zijn stevige handen eens over elkaar of steunde op zijn sabel. Naast hem hadden de twee Oost-Indische getuigen plaats genomen, die de zwaarste noten gekraakt hadden over zijn militair beleid, maar den politieman huldigden. En daarachter was oud-gouverneur Brantjes een en al oplettendheid; ir Fruytier zagen wij niet.

Lang duurde het requisitoir. Twee uur had de grijze jurist al gesproken, en toen de president hem op allerinnemenste wijze vroeg of hij nog veel langer dacht te praten, schrok hij ineens op en meende dat hij maar een uur had gesproken . . . . Maar het was 1 uur en ongeveer twee uur lang had de advocaat-fiscaal *zooveel schoone dingen van kapitein Borren verteld*: dat iemand die toevallig zou zijn binnengetreden en niet beter had geweten, hoogst waarschijnlijk in de meening had verkeerd, dat niet de aanklager, maar de verdediger aan het woord was . . . .

Het was iets wat den leek trof: hij kreeg het gevoel, dat de man, die hier de schuld stond af te wegen, na lange studie der stukken wel diep onder den indruk moet zijn geweest van „de uiterst moeilijke taak, die de beklaagde had om zijn verschillende diensten te beheeren." Hij schetste die moeilijkheden zoo uitvoerig en zoo nadrukkelijk, dat toen de zitting werd geschorst, wij bij onszelf dachten de verdediger kan wel weggaan, want het Hof zal wel begrijpen, dat de man, die naast zooveel baantjes zich ook nog zijn militair bevelhebberschap te herinneren had, recht op clementie behandeling heeft.

Maar het requisitoir bleek ten slotte toch ook requisitoir te zijn en gehandhaafd werd de kern der beschuldiging: de militair heeft vergeten militair te zijn.

Hij had moeten waken over het fort. Helaas de advocaat-fiskaal erkende, dat dit al lang geleden niet meer als zoodanig werd erkend.

De bemanning was niet gedrild; er was geen alarmorder en de wapens schenen meer als museumstukken beschouwd te worden. Wij gelooven met advocaat-fiskaal, dat dit een fout was, maar zij is verklaarbaar in den gedachtengang, die het heele fort eigenlijk als een antiquiteit deed beschouwen.

De beklaagde heeft niet gedacht aan gevaren; d. w. z. hij heeft niet gedacht aan een mogelijke „verovering" van het fort Tja, daar heeft niemand ooit aan gedacht: dat is juist het gekke van de heele geschiedenis. Ook de gouverneurs niet. Een gouverneur, die verder gedacht had, was tot de conclusie gekomen, dat Curacao nooit tegen een invaller te verdedigen was.

Wel met behulp van een oorlogschip, meende de advocaat-fiskaal flauwtjes, maar . . . . zoo'n schip was er sinds menschenheugenis niet geweest, al had, men er ook nog zoo dringend om gevraagd.

Had kapitein Borren dan niet aan de gevaarlijke Venezolanen moeten denken? En de advocaat las een dreigbrief voor, zoo heerlijk van toon, dat wij den indruk kregen: wat zal dat stuk een storm van vroolijkheid verwekt hebben in de cantine of de societeit.

De Venezolanen . . . . och, kapitein Borren had al genoeg zorg over de „gevestigde Hollanders en de vele Israëlieten"; die hem via de societeit het leven zuur maakten in den kolonialen raad; wat moest die kerel met zijn reorganisalie van de politie? Maar de heer Borren reorganiseerde als een perfecte commissaris. Eilacie, hij vergat „das Militär" en wellicht hield hij de kranten uit Venezuela onvoldoende bij en nam hij geen notitie van de daverende pamfletten zijner Venezolanen-kolonie, die trouwens weer grootendeels verblijf hielden op een gebied, waar zijn zeggingsmacht nul komma nul was.

Dat kapitein Borren zich zijn militaire taak te weinig bewust is geweest, lijkt ons voor geen bestrijding vatbaar. Een commandant, die zich bij zijn eigen gouverneur als gevangene komt melden en dezen aanraadt: „ga heen en doe ook zoo" voelt zich niet op de eerste plaats militair. Ook gaf beklaagde zeker blijk van gebrek aan initiatief, iets wat men bij den militairen bevelhebber moet en mag verwachten. Doch kapitein Borren voelde zich nu eenmaal op eerste plaats politie-commissaris.

Vijf dagen gevangenisstraf heeft de advocaatfiskaal geëischt.

De verdediger zei, dat het Hof zich gelukkig mocht prijzen te doen wat het Nederlandsch volk verlangt.

Wij weten niet wat eigenlijk het geluk van het Hof uitmaakt. Maar als kapitein Borren schuldig is, beteekent de straf niets en als hij inderdaad door de omstandigheden zoo sterk verontschuldigd is als men uit het requisitoir vernam, is vijf dagen gevangenisstraf te veel . . . . .

Wat wel volkomen vast staat is, *dat er jarenlang geweldige tekortkomingen zijn geweest in de verdediging en bescherming van* Curacao. Zij, die den wanbof hadden daarvan het slachtoffer te worden, behoeven, naast een stigma voor hun leven, nog niet apart gekastijd. Maar wel vraagt men zich — na afloop van zulk proces af: wordt voor zulke posten overzee wel het allerbeste personeel genomen? En worden zij zóó betaald dat men de allerbesten kan krijgen? En krijgen zij zooveel steun, dat zij onder alle omstandigheden hun gezag kunnen doen gelden? Het heeft aan een en ander in de afgeloopen jaren wel ontbroken.

Indien men geen tweede Urbina-vontuur wil beleven, zal anders moeten worden geregeerd als de laatste vijftig jaar.

Er doet zich alleen nog één vraag bij ons op. De gouverneur en de militiare commandant schijnen door de omstandigheden zeer sterk gedisculpeerd. Er is indertijd echter ongevraagd ontslag verleend aan een luitenant door een commissie, ingesteld krachtens artikel 39 der Bevorderingswet die de rechtspositie der officieren regelt. Waarom bedoeld officier eigenlijk ontslagen is, weet alleen de commissie wier advies, als wij goed zijn ingelicht, geheim blijft. Is dit nu wel heelemaal in orde. Wij kennen den man niet, maar als hij zich eens zoo had kunnen verdedigen als zijn commandant?

De „droevige nacht" blijft in iedergeval een diep-betreurenswaardige geschiedenis en het opgewekte gezelschap dat zich blijkens de de foto's in de bladen ter rechtszitting begaf, maakte op ons nu juist niet zoo'n verheffenden indruk.